

YTTRANDE

Gyland, Charlotta
Charlotta.Gyland@skane.se

Datum 2025-08-25
Ärendenummer 2025-POL000273
Socialdepartementet

Remiss Hem för barn och unga För en trygg, säker och meningsfull vård

Region Skåne har getts möjlighet att lämna synpunkter till Socialdepartementet gällande *Betänkande Hem för barn och unga: För en trygg, säker och meningsfull vård, SOU 2025:84*. Nedan framförs övergripande kommentarer samt kommentarer utifrån rubricering i förslaget.

Övergripande kommentar

Slutsatserna i betänkandet utgår från utredningens uppdrag att utreda en ökad differentiering av vården vid hem för vård eller boende (HVB) samt införande av särskilda befogenheter vid HVB för barn och unga. Syftet är att säkerställa en trygg och säker vårdmiljö vid HVB och därigenom stärka HVB som en del av vårdkedjan (dir. 2024:18).

De ekonomiska konsekvenser som uppstår i regionerna är av kravet att ersätta kommunen i de fall då regionen inte lever upp till att bidra med skapande av gemensam vårdplanering eller inte utför den del av vården som regionen åtagit sig i den gemensamma planeringen. Kompensation kommer enligt förslaget att ske genom omfördelning av statliga medel motsvarande den extra kostnad som förväntas uppstå.

Region Skåne uppfattar det positivt med det barnperspektiv som genomsyrar resonemang och idéer i betänkandet. Barnets situation, förutsättningar och mående är det som kommer i förgrunden och barn och unga med erfarenhet av HVB själva tillfrågats som en del i underlaget för bedömning utöver de olika representanter för samhällsinstitutioner och expertorgan som också deltagit.

Förslag i betänkandet är framtagna mot bakgrund av viljan att skapa ökad trygghet för barn och unga och med intentionen att öka kvalitet vid institutionsboende.

De förändringar som föreslås innebär en ny boendeform för barn och unga som föreslås heta Hem för barn och unga, HBU. De särskilda så kallade §12 hem som nu

ingår i boendeform HVB blir en del av de som ingår i den nya boendeformen. De tre kategorier hem som föreslås är

- Hem för barn och föräldrar
- Generella hem för barn och unga
- Specialiserade hem för barn och unga

Vidare föreslås vissa befogenheter att begränsa vistelse utanför HVB, begränsa elektronisk kommunikation, använda urinprovskontroll, rumsvisitation samt omhändertagande av otillåtna föremål. Familjehem kvarstår enligt förslagen som förstahandsalternativet vid behov av placering av barn enligt Socialtjänstlagen 2025:400 (SoL) och Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga 1990:52 (LVU).

Betänkandet innehåller förslag om fyra nya paragrafer i Hälso- och sjukvårdslagen som bland annat innebär ett krav på upprättande av individuell plan för ett barn snarast efter socialnämndens underrättelse. I de föreslagna ändringarna i Hälso- och sjukvårdslagen framgår att regionerna ska lämna ersättning till kommuner när en individuell plan inte upprättas inom utsatt tid eller när gemensamt överenskommen vårdinsats inte genomförs.

Region Skåne bekräftar det behov som uttrycks i betänkandet om statliga initiativ för att kunskap om god institutionsvård för barn och unga tas fram och görs tillgänglig. I sammanfattningen framgår att det saknas mål och krav på vårdens innehåll och kvalitetsparametrar som kan användas som utgångspunkt för att följa och förbättra kvaliteten.

Region Skåne vill framhålla att det är viktigt att uppföljning harmonierar för de olika typer av vård och boende som barn och unga kan stöta på så att kvalitet och måluppfyllelse kan värderas både ur ett helhetsperspektiv och för den enskilde. Det är också avgörande att kvalitet och måluppfyllelse kan värderas såväl för den enskilda enhet där verksamhet bedrivs som för det samlade verksamhetsområdet.

Särskilda kommentarer

7.2 Utformande av verksamhet och enhet

Region Skåne anser det ett bra förslag att öka anpassningen av vårdmiljön till barn och unga samt att begränsa antal barn och unga per enhet och även begränsa åldersspannet mellan den yngsta och äldsta. Region Skåne ställer sig också bakom den uttalade strävan att inte placera barn under tolv års ålder och undvika placering på institution helt för de under sju år. Syftet med de olika begränsningarna på åldersblandning är att öka möjligheterna att främja barnets psykiska och sociala hälsa.

Region Skåne vill dock peka på att det i betänkandet framkommer att barn och unga mår bäst av få placeringsbyten vilket möjligen motverkas av en ökad avgränsning av åldersspann per enhet även om sammantagen kort placeringstid vanligen eftersträvas.

7.3 Högst sex barn och unga vid en enhet

Se kommentar till avsnitt 7.2 ovan

7.4 Om åldersgränser och åldersintervall

Se kommentar till avsnitt 7.2 ovan

7.5 Vårdens innehåll

Utredningen visar på att det saknas enighet över lag inom institutionsvården om vad god vård innebär. Region Skåne vill understryka behovet av att det tas fram riktlinjer, mål och kvalitetsmått för institutionsvården utifrån de målgrupper som Hem för barn och unga kommer att vända sig till.

I betänkandet står det att placeringen ska vara så kortvarig som möjligt men det belyses ej behovet av att redan vid inskrivning börja arbeta med eftervården. Region Skåne vill framhålla vikten av att samtidigt som ungdomen placeras, om det är utan förälder, arbeta med familjen så att barnet kan återgå till föräldrarnas vård efter placering, alternativt om detta bedöms ej vara möjligt/lämpligt att socialtjänsten involverar tänkt familjehem tidigt i vården för exempelvis successiv utslussning. Det behöver också anges vad som är socialtjänstens, socialnämndens samt hem för barn och ungas ansvar och uppgift i eftervården. Det behöver vara tydligt att dessa barn är extra sårbara och behöver trygga, viktiga vuxna som kan ersätta föräldrars roll under placeringen när det gäller olika behandlingsinsatser och omvårdnad. Barn- och ungdomspsykiatrien arbetar mycket med föräldrastöd och ser det som en viktig del i behandlingen. Det är viktigt att barnet/ungdomen kan få tillgång till detta stöd under hela sin behandling (även när det gäller inläggning inom slutenvård).

8.4.4 Ansvar för underrättelse, inbjudan till planeringsmöte och upprättande av individuell plan ska regleras

Region Skåne är positiv till utredningens intention med förslaget. Förslaget bör begränsas till att plan ska upprättas om behov av samordning av insatser föreligger ur barnets perspektiv.

8.4.6 Om regionen inte upprättat en individuell plan eller fullgör sina åtagande inträder ersättningsansvar

Region Skåne håller med om att det är viktigt att utveckla och förbättra samverkan mellan kommun och regioner om aktuell målgrupp. Region Skåne avstyrker

förslaget då det inte är värdeskapande för samverkan med negativa ekonomiska incitament för styrning.

Region Skåne vill även tillägga att förslag i betänkandet om ökade kvalitetskrav, kompetenskrav och bemanningskrav på enheter som ska bedriva den nya boendeformen skapar förutsättningar för väsentligt högre dygnspriser i framtiden än de summor som utredningen baserar den tänkta ersättningen till kommunerna på.

Anna Mannfalk
Ordförande

Martin Engström
Hälso- och sjukvårdsdirektör